

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Ördög-orom

Utoljára módosítva: 2013-10-09 07:43:38

Megye: Budapest

Községhatár: Budapest, XII. ker.

A terület kiterjedése: 9.4368 hektár

Védetté nyilvánítás év: 1982

GPS koordináták: 47.48191, 18.98523

Felmérést végző személy(ek) neve: Bajor Zoltán

E-mail címe(k): bajor.zoltan@mme.hu

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

A terület az Edvi Illés út két oldalán helyezkedik el, megközelítése innen a legkönnyebb.

Tömegközlekedéssel az Urániától induló 8-as busz Edvi Illés úti megállójától, mintegy 300 méteres séta megtétele után érhető el.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.): Az Ördög-orom védettségét több más budapesti védett területtel együtt elsősorban geológiai értékeinek köszönheti. A régi időkben, két kőfejtőben kősörűkövet bányásztak, melynek hatására feltáródott az addig szinte teljesen rejtve maradt alapközet, a dolomit, valamint a kisebb mennyiségben jelen levő mészkő. Az épen maradt dolomitgerinc azonban botanikai gazdasága miatt vált védetté. A húsz évvel ezelőtt 5 hektáron létesített védett területhez 1999-ben hozzácsatolták az addig kerületi védelem alatt álló Farkasvölgyi karsztbokorerdőt és az Edvi Illés úti mészkedvelő tölgyest, ezt Seregélyes Tibor is szorgalmazta 1996-1997-ben végzett feltárómunkája során, amire a Fővárosi Önkormányzat kérte fel. E lépés után a területe csaknem megkétszereződött. A 25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet hatályba lépése után közel húsz hektárossá bővült területen több, mint 40 védett növényfajt találtak eddig, ebben a tekintetben a legértékesebb helyi védettségű budapesti terület! Az alapközet mellett a mikroklimatikus tényezők is hozzájárultak e fajgazdagsághoz. A változatos növényvilág gazdag állatvilágnak ad otthont. A terület látogatottsága a kiváló kilátás miatt elég nagy, amelyet elősegít az is, hogy a Nőrszirom utca felől gépkocsival könnyen megközelíthető és ebből az irányból kis fáradtsággal bejárható. Keleti oldala felől az Edvi Illés út mellett igen meredek, ezért innen kevesen közelítik meg az ormot. A nagy látogatottságot jól ellensúlyozza az a tény, hogy északi és déli oldalain gyakorlatilag járhatatlan sziklaoldalak vannak. Ezen mind a növény-, mind az állatvilág megfelelő menedéket lel, és a beépítettség sem fenyegeti ezeket a helyeket. A területen jelen van az illegális virágszedés, melyet nagyon nehéz megakadályozni, bár szerencsére nem ölt olyan nagy mértéket. Talán a legjelentősebb a környék porterhelése, amely az egyre erősödő autóforgalomból és hegyikerékpározásból ered. A kerékpározás nagyfokú jelenléte miatt a felszálló, majd leülepedő por jelentősen rontja az érzékeny társulások túlélési esélyeit, ráadásul igen veszélyes is. Ezt a tevékenységet – mely a legnagyobb gondot okozza a területen – mindenképpen korlátozni kellene, hiszen több szempontból is veszélyes. Az utakat – a Rupp-hegyhez hasonlóan – el lehetne zárni cölöpsorokkal, ez az intézkedés ott látványos eredményt hozott. A gyalogosok és kutyasétáltatók – akik még rendszeresen használják a volt bányát – elenyésző zavarást jelentenek a területen. A lakott területekkel szomszédos szegélyzónákban sajnálatos módon az illegális szemétkeresés is megjelenik. A gerincen jelölt turistaút halad keresztül. Összességében elmondható, hogy az egyik legjobb állapotban fennmaradt védett természeti érték a Fővárosban, ezt értékei is kiválóan tükrözik!

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

70 % Erdő

20 % Gyep

10 % Cserjés

% Vizes terület

% Egyéb

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):
M1, M8, G2, H1, H2, K2, LY2

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket):

Egyéb típus: túrázás, kutyasétáltatás, hegyikerékpározás

Jellemzőik, intenzitás: A túrázás és a hegyikerékpározás főleg hétvégén jelent nagy terhelést a területnek.

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Felmérés, Őrzés, Bemutatás,

Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özönfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Kevés

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Nincs

Magas/kanadai aranyvessző: Nincs

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Nincs

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg): kínai tatáriszalag (*Reynoutria aubertii*): kevés, vadszőlő faj

(*Parthenocissus* sp.): kevés, kisvirágú nebáncsvirág (*Impatiens parviflora*): kevés, szórvány

feketefenyő (*Pinus nigra*) telepítés: kevés

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

A Farkasvölgy tölgyerdejével közvetlen összeköttetése van, mely az Edvi Illés úttól északra fekszik. Ez a terület ugyan nem védett, de szerves egységet alkot a tőle északabbra található, országos védettségű Széchenyi-heggyel.

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Nem

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? -

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Igen

Darabszám: 7

Állapotuk: jó

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*): kb. 20 tő a terület kilátópontjának közelében található sziklatömbön egy foltban. szürkés ördög szem (*Scabiosa canescens*): kb. 300 tő, főleg a gerincen végigfutó turistaút mentén kiséfű hangyabogáncs (*Jurinea mollis*): kb. 70 tő pusztai meténg (*Vinca herbacea*): kb. 100 tő borzas szulák (*Convolvulus cantabrica*): kb. 50 tő fehér csüdfű (*Astragalus vesicarius*): kb. 100 tő nagy ezerjófű (*Dictamnus albus*): kb. 100 tő apró nőszirm (*Iris pumila*): kb. 60 tő tarka nőszirm (*Iris variegata*): kb. 50 tő fürtös homokliliom (*Anthericum liliago*): kb. 100 tő árlevelű len (*Linum tenuifolium*): kb. 200 tő gombos varjúköröm (*Phyteuma orbiculare*): kb. 60 tő budai berkenye (*Sorbus semiincisa*): kb. 20 tő turbánliliom (*Lilium martagon*): kb. 50 tő sárga koronafürt (*Coronilla coronata*): kb. 100 tő selymes peremizs (*Inula oculus-christi*): kb. 50 tő tarka imola (*Centaurea triumfettii*): kb. 100 tő bozontos árvalányhaj (*Stipa dasyphylla*): kb. 200 tő csinos árvalányhaj (*Stipa pulcherrima*): kb. 200 tő pusztai árvalányhaj (*Stipa pennata*): kb. 200 tő pézsmahagyma (*Allium moschatum*): kb. 200 tő bunkós hagyma (*Allium sphaerocephalon*): kb. 100 tő leánykörtörcsin (*Pulsatilla grandis*): kb. 50 tő fekete körtörcsin (*Pulsatilla pratensis* subsp. *nigricans*): kb. 30 tő kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*): kb. 200 tő nagy pacsirtafű (*Polygala major*): kb. 150 tő törpemandula (*Amygdalus nana*): kb. 80 tő tavaszi hérics (*Adonis vernalis*): kb. 50 tő vetővirág (*Sternbergia colchiciflora*): kb. 100 tő bíboros kosbor (*Orchis purpurea*): kb. 30 tő fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*): kb. 100 tő gérbics (*Limodorum abortivum*): kb. 70 tő madárfészek békakonty (*Neottia nidus-avis*): kb. 50 tő széleslevelű nőszőfű (*Epipactis helleborine*): kb. 30 tő vörösbarna nőszőfű (*Epipactis atrorubens*): kb. 20 tő illatos bibircsvirág (*Gymnadenia odoratissima*): maximum 20 tő (A főváros egyetlen jelenleg ismert állománya!) farkasölő sisakvirág (*Aconitum vulparia*): kb. 30 tő

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

nappali pávaszem (*Inachos io*): gyakori kardoslepke (*Iphiclides podalirius*): gyakori gyászlepke (*Nymphalis antiopa*): ritka kis Apolló-lepke (*Parnassius mnemosyne*): ritka nagy fehérsávospapírlé (*Neptis rivularis*): gyakori fecskéfarkú lepke (*Papilio machaon*): gyakori Atalanta-lepke (*Vanessa atalanta*): gyakori kis róka (*Aglais urticae*): gyakori imádkozó sáska (*Mantis religiosa*): ritka rezes futrinka (*Carabus ullrichii*): szórványos selymes futrinka (*Carabus convexus*): ritka szarvasbogár (*Lucanus cervus*): szórványos fali gyík (*Podarcis muralis*): gyakori zöld gyík (*Lacerta viridis*): ritka pannongyík (*Ablepharus kitaibelii fitzingeri*): szórványos rézsikló (*Coronella austriaca*): ritka Madarak esetében elsősorban a jelentősebb költőfajok kerültek felsorolásra: karvaly (*Accipiter nisus*): rendszeresen költ 1 pár a területen, állandó nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*): állandó, évente rendszeresen költ 6-8 pár zöld küllő (*Picus viridis*): állandó, évente rendszeresen költ 2-3 pár fekete harkály (*Dryocopus martius*): állandó, valószínűleg minden évben költ 1 pár vörösbegy (*Erithacus rubecula*): állandó, évente rendszeresen költ 8-10 pár fülemüle (*Luscinia megarhynchos*): vonuló, évente rendszeresen költ 6-8 pár örvös légykapó (*Ficedula albicollis*): vonuló, évente rendszeresen költ 2-3 pár fekete rigó (*Turdus merula*): állandó, évente rendszeresen költ 10-12 pár énekes rigó (*Turdus philomelos*): vonuló, évente rendszeresen költ 3-4 pár barátposzáta (*Sylvia atricapilla*): vonuló, évente rendszeresen költ 4-5 pár csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*): vonuló, évente rendszeresen költ 6-8 pár csuszka (*Sitta europaea*): állandó, évente rendszeresen költ 8-10 pár rövidkarmú fakusz (*Certhia brachydactyla*): állandó, évente rendszeresen költ 2-3 pár ökörzem (*Troglodytes troglodytes*): állandó, évente rendszeresen költ 2-3 pár erdei pinty (*Fringilla coelebs*): állandó, évente rendszeresen költ 6-8 pár európai mókus (*Sciurus vulgaris*): szórványos

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

5. Egyéb észrevétel

17,4 hektár (174 215 m²); 25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendelet alapján A terület eredetileg alig 2 hektáros nagyságon élvezett törvényes oltalmat, de a „Budapest helyi jelentőségű természeti értékeinek védelméről szóló, Budapest Főváros Közgyűlésének 32/1999. (VII. 22.)

önkormányzati rendelete” ennek az élőhelynek a védelmét átvette és kiterjedését közel 10 hektárosra növelte két XII. kerület által védett erdőfolt hozzácsatolásával. A 32/1999-es fővárosi rendelet ezt a szövegezésében is kiemeli (részlet a rendelet szövegéből): „29. § (1) a 13. § 16.) pontjában szereplő Ördögrom természetvédelmi terület az 16/a sz. mellékletben felsorolt belterületi ingatlanok 16/b sz. mellékletben feltüntetett vázlat szerinti területére terjed ki, 9 ha 4368 m² területtel. A terület magában foglalja az Ördögromot, az Edvi Illés úti mészkedvelő tölgyest és a Farkas-völgyi karsztbokorerdőt”. A Fővárosi Önkormányzat 32/1999-es rendelete a „Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeiről szóló 25/2013. (IV. 18.) önkormányzati rendeletének” 2013. május 1-én történt hatályba lépését követően hatályát veszítette. Az új fővárosi természetvédelmi jogszabály az Ördög-rom Természetvédelmi Területről szóló 13. mellékletének 1. pontja a következőket mondja ki (részlet a rendelet szövegéből): „Budapest XII. kerület, Edvi Illés utca északi és déli oldala mentén található, 174 215 m² terület. A védett élőhely magában foglalja az Ördögromot, az Edvi Illés úti mészkedvelő tölgyest és a Farkas-völgyi karsztbokorerdőt.” A régi és az új fővárosi rendelet dacára az Edvi Illés úti mészkedvelő tölgyest és a Farkas-völgyi karsztbokorerdőt eredetileg védelem alá helyező „az egyes helyi (kerületi) jelentőségű természeti értékek védetté nyilvánításáról szóló 13/1994. (V. 3.) Budapest Főváros XII. kerületi Önkormányzati rendelet” továbbra is hatályban van annak ellenére, hogy a főváros ezeket 1999 óta saját hatáskörben védi. Ráadásul Budapesten a kerületi önkormányzatok 2001 óta nem tarthatnak fenn helyi védettséget, bár mint jogalkotók érvényben tarthatják a saját jogszabályaikat. Ezt a fővárosi kerületekre vonatkozó kivételt az 1995. évi LIII. törvény módosításáról alkotott 2000. évi CXXIX. törvény 3. § b) bekezdése mondta ki azzal, hogy az 1991. évi törvény 85. § a)-b) pontjait hatályon kívül helyezte. Megjegyzendő, hogy a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény ezt már 1997. január 1-én meghatározta. A fennálló kettős védelmet az illetékes kormányhivatalnak, mint felettes önkormányzati szervnek kellene feloldania a jövőben, mellyel megszűnhetne a 20 éve fennálló rendezetlen állapot.